

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA

Švietimo ir mokslo ministerijai
Volano g. 2-7
LT-01516
Vilnius

2007-04-19 Nr. (10)7-22)-SD-4224

[2007-03-28 Nr.09-22-R-2041

DĖL IŠTARNAUTO LAIKO PENSIJŲ NUSTATYMO MOKYTOJAMS

Išnagrinėjusi Jūsų 2007-03-28 paklausimą Nr.09-22-R-2041, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija teikia išvadą dėl ištamauto laiko pensijų nustatymo mokytojams galimybių.

Paveldėtų iš buvusios Sovietų Sąjungos socialinio aprūpinimo sistemos gausių senatvės pensijos amžiaus ir stažo lengvatų (vairių profesijų asmenims ir socialinėms asmenų grupėms buvo atsisakyta prieš 12 metų. Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatyme (įsigaliojo nuo 1995-01-01, Žin., 1994, Nr.59-1153; 2005, Nr.71-2555; toliau – Pensijų įstatymas) buvo įtvirtintos nuostatos nuo 1995-01-01 palaipsniui didinti senatvės pensijos amžiaus ir valstybinio socialinio pensijų draudimo stažo reikalavimus, nustatytus valstybinėms socialinio draudimo pensijoms skirti ir mokėti, nustatyti šių pensijų dydžio priklausomybę nuo asmens įgyto stažo trukmės ir gautų draudžiamųjų pajamų dydžio. Šių nuostatų nuosekliai laikomasi ir manoma, kad socialinio draudimo privilegijų pašalinimas buvo socialinį teisingumą atitinkantis žingsnis.

Ne tik mokytojai, bet ir daugelis (vairių profesijų darbuotojų pageidauja gauti senatvės pensiją anksčiau arba prašo nustatyti jiems profesines pensijas už ištamautus metus. Šiuo metu galiojančių teisės aktų pagrindu anksčiau gauti senatvės pensiją galima šiais būdais:

- išeiti į išankstinę senatvės pensiją 5 metais anksčiau, kaip numatyta specialiuose teisės aktuose, reikalaujančiuose, be kita ko, kad gavėjas 12 mėnesių prieš kreipdamasis pensijos būtų registruotas bedarbis;

- sudaryti pensijų kaupimo sutartis su pensijų fondo valdymo įmone pagal Papildomo savanoriško pensijų kaupimo įstatymo (Žin., 1999, Nr.55-1765; 2003, Nr.75-3473) nuostatas (kitais atvejais, dalyvauti trečiojoje kaupiamojoje pensijų pakopoje). Tada iš šios pakopos galima gauti pensiją anksčiau, tačiau ne daugiau kaip 5 metais;

- galimas ir specialus papildomas (vairių profesijų darbuotojų, tarp jų ir mokytojų, aprūpinimas pensijomis. Tačiau tai turi būti daroma ne steigiant privilegijas kitų apdraustųjų sąskaita, o per papildomą profesinių pensijų draudimą, kaupiant papildomas pensijas mokytojams pagal Lietuvos Respublikos Seimo 2006-07-04 priimtą Profesinių pensijų kaupimo įstatymą (Žin., 2006, Nr.82-3248). Jis numato galimybę kaupti papildomas profesines pensijas darbuotojų kolektyvo naudai dėl to sutarus su darbdaviu. Profesinės pensijos gali būti kaupiamos dviem būdais: darbuotojų kolektyvo ir darbdavio susitarimo pagrindu (kurtoje profesinių pensijų asociacijoje arba sudarius su gyvybės draudimo įmone gyvybės draudimo sutartį, pagal kurią įmonė (ar įmonių grupė) tam tikros profesijos darbuotojams kaupė papildomas pensijas. Senatvės amžius, kurio sulaukęs asmuo įgyja teisę į profesinę pensiją, nustatomas darbuotojų kolektyvo ir darbdavio susitarime, tačiau jis negali būti mažesnis kaip 55 metai (toks reikalavimas nebus taikomas, kai asmuo pripažįstamas nedarbingu ar iš dalies darbingu).

Mūsų nuomone, du pastarieji variantai būtų labiausiai tinkami. Yra ir dar vienas kelias - perkvalifikuoti tuos mokytojus, kurie toliau negali dirbti šios profesijos darbu, arba sudaryti jiems specialias darbo sąlygas.

Kaip rodo kitų šalių praktika, jeigu specifinių profesijų darbuotojai negali dirbti iki bendrojo senatvės pensijos amžiaus, derinant darbdavio ir valstybės pastangas, iš anksto rūpinamasi darbuotojų perkvalifikavimu. Lietuvos Respublikoje, ypač pastaraisiais metais, darbo rinkos politika taip pat orientuojama į tai, jog vyresniems žmonėms būtų sudaromos visavertės darbo sąlygos ir suteiktos galimybės vaisingai dirbti, mokytis ir tobulėti, kol jie to nori ir gali. Todėl manome, kad reikėtų ieškoti būdų, kaip vyresnio amžiaus mokytojus išlaikyti mokyklose, panaudoti jų patirtį, kartu sudarant jiems palankias jų amžių ir pajėgumą atitinkančias sąlygas.

Mūsų siūloma nuostata įtvirtinti Pensijų įstatyme senatvės pensijos amžiaus lengvatą mokytojams arba nustatyti jiems ištarnauto laiko pensijas atsilieptų mokytojų pensijų dydžiui - dėl mažesnio stažo jos būtų ženkliai mažesnės. Antra vertus, jei pensijų dydis nuo to nemažėtų, pažeistume pagrindinius socialinio draudimo ir tuo pačiu socialinio teisingumo principus: būtų sukurta privilegijuota socialinio draudimo pensijų gavėjų grupė, kuri, mokėdama įmokas kaip visi, išmokas gautų kur kas palankesnėmis sąlygomis už kitus įmokų mokėtojus. Todėl negalime pritarti pateiktiems pasiūlymams nustatyti ištarnauto laiko pensijas mokytojams.

Pagarbiai

Ministerijos sekretorė

Aušronė Morkūnienė